

Saksbehandler: Liv Janne Dehlin

Saksdokumenter

- Rapport nr. 16/2007 **Stephanie Dietrich**
Rapport fra COMECE konferanse: "Values and Perspectives for Europe" i Roma, 23.-25. mars 2007 (*vedlagt*)
- CPCE declaration on the fiftieth anniversary of the Treaties of Rome (*vedlagt*)
- Rapport nr. 20/2007 **Gard Lindseth**
Rapport fra Ungdomskonferanse i Leuenberg/GEKE-fellesskapet i Bonn, 18.-20. april 2007: "New Challenges in Social Justice for the Protestant Churches" (*vedlagt*)

Leuenberg (GEKE)

Forslag til vedtak

Mellomkirkelig råd tar rapportene og CPCE-deklarasjonen til orientering.

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Rapport nr. 16/07

Rapport fra COMECE konferanse: "Values and Perspectives for Europe" i Roma, 23.-25. mars 2007

v/Stephanie Dietrich

1. Bakgrunn

I anledning markeringen av 50-årsjubileet for undertegningen av de romerske kontrakter og dermed opprettelsen av EU inviterte COMECE, den romersk-katolske kirkens representasjon i Brussel, til en stor kongress i Roma som skulle feire jubileet og fokusere på den europeiske verdidebatten fra romersk-katolsk synsvinkel. COMECE ba KEK om å finne økumeniske delegater fra KEK-snralkomiteen eller kommisjonene; KEK ba GEKE om å finne representanter fra presidiet eller rådet. Derfor ble jeg bedt om å representere GEKE i denne sammenhengen, sammen med GEKEs generalsekretær Michael Bünker.

Tema for kongressen var "verdier og perspektiver for Europa". Kongressen hadde nærmere 480 delegater; størsteparten katolikker fra hele Europa, deriblant ledende katolske politikere, katolske næringslivsledere og katolske biskoper/kardinaler, og en rekke katolske vitenskapsfolk og lekfolk.

2. Innhold og program

Under kongressen var det en lang rekke innledninger fra forskjellige sammenhenger. Det ble gang på gang understreket at EUs "fedre" var katolikker, at Europa trengte en konstitusjon med en tydelig henvisning til kristendommen og kristne fellesverdier. I tillegg til foredragene og debatten ble det arrangert et møte med St.

Egidiokommuniteten i Trastevere, en audiens hos paven, en utflukt til de Gasparis grav med æresbetegnelser for de Gasparis og hans gjenlevende familie og en slags sjelemesse og lystenningsseremoni for ham, deltakelse ved søndagsmessen i Peterskirken og ved pavens "Angelus"-gudstjeneste på søndag. På lørdag overrakte kongressen "budskapet fra Roma" til Romano Prodi, ministerråds-presidenten i Roma, som var på vei til den offisielle EU-jubileumsmarkeringen i Berlin og skulle videreformidle Den romersk-katolske kirkens standpunkter på EU-møtet i Berlin.

Budskapet vektla EUs betydning for fred og samarbeid i Europa de siste 50 årene. Den store betydningen EU i dag har, bør - i følge budskapet - ha sitt grunnlag i en langt mer omfattende bevisstgjøring og vektlegging av Europas kristne arv. Budskapet legger således vekt på religionsfrihet, menneskets verdi, likeverd, fred, frihet, forsoning, solidaritet, subsidiaritet, rettsstatlighet, rettferd og grunnleggende livsvilkår for alle borgere. Samtidig oppfordres medlemsstatene til en langt mer omfattende "beskyttelse av liv" (jfr. abort- og bioetikkdebatten) og vektlegging av ekteskapet som den (eneste) rette rammen for samliv (mot samboerskap og homofilt partnerskap). "Ivaretagelsen av individuelle borgerlige rettigheter må ikke undergrave ekteskapsinstitusjonen og familien som grunnlaget for samfunnet."

Selv om det tydeligvis ikke var enighet om alle disse spørsmålene, ble de ikke gjenstand for åpen debatt. Svaret var offisielt gitt, og det var tydelig fra øverste hold at dette var udiskutable premisser, og man ønsket heller ikke at de skulle bli tematisert i plenum. Budskapet ble avsluttet med følgende ord: "Må Gud velsigne Europa, og må jomfru Maria bevare Europa."

3. Refleksjoner

3.1 Europa - et katolsk kontinent

Kongressen bød på en imponerende forsamling av sentrale katolske politikere, kirkeledere og EU-politikere. Den romersk-katolske kirken opptrådte svært selvbevisst som "kirken per se", og som den institusjonen som både bærer og fremmer den kristne arven i Europa og garanterer at verdigrunlaget for Europa blir fremmet og ivaretatt. For meg var det ganske overveldende å se med hvilken selvfølge man kunne hevde å være *den* sentrale makten i Europa. Europa, stort sett forstått som EUs Europa, ble sett på som det kontinentet i verden som har størst evne til å bringe fred, forsoning og alle andre gode verdier som måtte finnes, til hele verden. Troen på Europa som katolsk kontinent, ble understreket i tilnærmet alle tema som ble drøftet. Det ble fremhevet med stolthet at EUs grunnleggere for 50 år siden utelukkende var katolikker, og at Den romersk-katolske kirken også i dag har en meget fremtredende rolle i Europa.

3.2 Intern kritikk

Den katolske kirken opptrer selvbevisst og med stor tro på sin egen rolle som sentral aktør i det nye Europa. Under konferansens offisielle program var det ikke rom for kritiske merknader, ei heller for åpen debatt eller uenighet. I pausene derimot, under måltidene og mange timers venting i Vatikanet, kom det uoffisielt fram en god del frustrasjon og kritikk. Professorer som føler at de ikke har lov og mulighet å tenke og forske fritt fordi deres forskning er underlagt læreembetet som øverste autoritet; kvinner i den romersk-katolske kirken som føler at deres stemme ikke blir hørt, deres arbeid neglisjert; misnøyen over fraværet av demokratiske prosesser og strukturer og en regressiv teologisk bevegelse ble tydelig.

3.3 Hva skulle egentlig KEK delegatene på denne kongressen? (Eller: Presteskjortens forviklinger...)

Under hele kongressen var det svært uklart hvilken rolle (om i det hele tatt noen...) de økumeniske gjestene skulle spille. Vi ble verken hilst velkommen eller på noe vis eksplisitt inkludert i kongressens program. KEKs president hadde et kort innlegg, som ikke ble nevnt i noen pressemelding. Ved paveaudiensen satt vi på bakerste benk, og i talen ble det nevnt at det også var til stede noen representanter fra "andre kirkelige fellesskap". Man passet med omhu på å ikke omtale noen andre kirker i Europa som kirker. Kirken er bare Den romersk-katolske kirken. Som KEK-delegater fungerte vi muligens som "økumeniske fikenblad", slik at man kunne si at det ble vist økumenisk åpenhet siden vi var tilstede. I praksis var kongressen en ren romersk-katolsk makt demonstrasjon. Jeg brukte presteskjorte under hele konferansen, hvilket jeg ofte gjør når jeg representerer min kirke i økumenisk sammenheng. Det vakte nok forbausende stor oppsikt, og synliggjorde at andre tradisjoner enn den romersk-katolske finnes. Forhåpentligvis bidro det noe som en påminnelse om at det finnes andre kirker

("kristne fellesskap"), der kvinner faktisk har en funksjon, utover det å være leke menighetsmedlemmer og bidra med frivillig arbeid. For meg var det forbausende å oppleve at så mange av de tilstedeværende tydeligvis aldri hadde sett eller møtt en kvinnelig prest, og at så mange var uvitende om at det finnes andre kristne tradisjoner der dette er vanlig. Mange kvinner, men også menn, deriblant også noen biskoper, ga uttrykk overfor meg at de var misfornøyd med måten deres kirke håndterte dette spørsmålet på, og at de var glad for min tilstedeværelse (i presteskjorte).

I etterkant bør det nok følges opp med både KEK og COMECE om det er naturlig at man sender representanter til en slik kongress, og hvilken funksjon og rolle man skal ha som ikke-romersk-katolsk delegat.

4. utfordringer: Europa- en katedral??

Den katolske kirken er på mange måter seg selv nok. For meg var det til dels ubehagelig å oppleve det totale fraværet av økumenisk bevissthet hos mange delegater og ledelsen i COMECE. Man forstår seg selv som verdenskirke og verdensmakt og bæreren av alt det gode og den kristne arven i Europa, mens utviklingen i samfunnet stort sett blir sett på som en trussel og noe som må bekjempes gjennom den rette forståelsen slik vi finner den i katolsk moral- og sosiallære.

Bildet som ble brukt på kongressen, og også i sluttbudskapet, var at Europa måtte forstås som en katedral. Det tar tid å bygge en katedral, den trenger stadig å fornyes og holdes ved like, det er ikke alltid lett å ommøblere en katedral etc.

Det ble dog aldri tematisert hvordan alle de sekulariserte Europaborgerne som ikke er katolikker, mennesker fra andre kirkesamfunn, for ikke å snakke om muslimer, skulle få rom i denne katedralen. Er det plass til en bønnekrok for muslimer? Hva med alle de som slett ikke finner seg til rette i en slik katedral?

Til syvende og sist handler det nok om en romersk-katolsk katedral.

Mange vil antakeligvis synes det er bra. Men det ble også veldig tydelig for meg at Europa også trenger engasjementet fra kristne kirker som ikke er romersk-katolske, som har et annet synspunkt på forholdet mellom kirke og stat, på menings- og ytringsfrihet, på behovet for en åpen verdidebatt og ikke minst er åpen for samtalen om kontroversielle synspunkter. Både KEK og GEKE er viktige instanser for å bære frem en alternativ stemme til den vi hørte i Roma.

5. Utblikk

Kongressen i Roma var lærerik for meg på mange plan: Den ga meg en fordypet forståelse av Den romersk-katolske kirkens selvforståelse og profilering i Europa, jeg fikk møte nyttige kontakter og opplevde et forsterket samhold med KEK-nettverket, og jeg ble kjent med en god del andre Sibiu-delegater, ikke minst fra katolsk sammenheng. Den ga meg en økt forståelse på situasjonen til protestantiske minoritetskirker i romersk-katolske majoritetesområder og deres behov for en protestantisk konsolidering. I tillegg til det bidro deltakelsen ved denne kongressen til en enda større glede hos meg over å være lutheraner, og frimodighet til å bære frem noe av den teologien de lutherske kirkene i dag står for, også på EEA 3 i Sibiu.

Stephanie Dietrich, 29.3.2007

Vedlegg: Message of Rome

MESSAGE OF ROME

On the occasion of the 50th anniversary of the signing of the Treaty of Rome, more than 400 delegates of Bishops' Conferences, religious orders and congregations, Catholic organisations and movements, and members of other Churches met in Rome from 23 to 25 March 2007. At the invitation of the Commission of the Bishops' Conferences of the European Community they took part in a European Congress, "Values and Perspectives for Tomorrow's Europe – 50 years of the Treaty of Rome". Congress participants send the following message to the European Union heads of state and government, to the President of the European Parliament, and to the President of the European Commission, who will meet on 25 March 2007 in a formal meeting of the European Council to commemorate the same event.

1. In the light of the history of the European Community, we consider the treaties of Rome to be an important step on the way to bringing together European states and peoples. We are grateful for all that was done by many of those who represented our peoples in terms of their commitment to peace and European reunification, which is, nonetheless, not yet complete. Those European leaders were able to draw the right lessons from the aberrations of excessive nationalism and extreme totalitarian ideologies which led to war and to the destruction and denial of liberty. The achievements of this past half century are set out in the report "A Europe of Values" of which this Congress has taken note. We consider it to be our duty to carry on the work of European construction, bearing in mind that it is a century-long task. It took our forebears more than a hundred years to build a new cathedral for just a few people. In fifty years we have built a new "cathedral" for all Europeans.
2. We recall that all member states freely joined the process of European integration when they signed and ratified the Treaty of Rome and successive European treaties. At present, in March 2007, the European Union faces significant new challenges which it must face if it is to safeguard its future. It must develop its international cooperation so as to fight poverty, especially in Africa. It must combat the exploitation of women and children and the violation of human rights. It must face up to the causes and consequences of climate change. In this context, we must bring together the experiences of a greater number of member states. We must meet the rising expectation of our citizens in respect of the European Union's response to globalisation. We must maintain an adequate level of social protection. It becomes ever more necessary to bring our citizens back into touch with political institutions which seem ever more remote and hard to understand. All this urgently requires that the path already taken is strongly confirmed by a new and more broadly based justification for the European Union. This will allow it to rediscover its early dynamism so that, indeed, young Europeans, in ever growing numbers, will become Europe's greatest resource.
3. We follow with great interest the dialogue between the heads of State and Government, the President of the European Parliament and the President of the European Commission, seeking a shared solution which will allow us to come through the present period of reflection in Europe. We hope that whatever the institutional solution that is found, it safeguards human dignity and the values which flow from it, such as freedom of religion in all its aspects. It must protect the institutional rights of Churches and of faith communities. It should also explicitly recognise the Christian heritage of our continent. It is through a dialogue on and for the common good of our citizens that we shall best contribute to that strong social cohesion which, today, is so important and so necessary for Europe.
4. We ask that the EU be guided by the values and principles which have motivated European

unification since its beginning. These are human dignity, equality of man and woman, peace and freedom, reconciliation and respect, solidarity and subsidiarity, the rule of law, justice, and the pursuit of the common good. They are indispensable, particularly in the light of the return of nationalist, racist, xenophobic and selfish tendencies in our countries. The European institutions should only act in matters which fall within their competence and not in matters that are of national competence. We therefore call on the member states in the framework of their democratic legislatures to respect life from its conception to its natural end and to foster the family as the natural union between man and woman in marriage. Respect for the legal and civil rights of individuals must not be allowed to undermine the institution of marriage, and the family as the basis of society.

5. As Christians, in our communities, in our associations and movements, we will contribute with our commitment to promote those initiatives which authentically respect human nature created in the image and likeness of God, as revealed in the person of Jesus Christ, and thus promote authentically reconciliation, freedom, peace, solidarity, subsidiarity and justice. In the process of the continent's integration, as recalled by Pope John Paul II, "it is of capital importance to remember that the union will lack substance if it is reduced to its merely geographic and economic dimensions; rather, it must consist above all in an agreement about the values which must find expression in its law and in its life" (Ecclesia in Europa, 110).

May God Bless Europe and May the Blessed Virgin Mary Protect Europe

Five good wishes for the future of Europe

The Community of Protestant Churches in Europe (CPCE) on the fiftieth anniversary of the Treaty of Rome

On 25 March 2007 the European Union celebrates the fiftieth anniversary of the signing of the Treaty of Rome as an important step towards the political unification of Europe. In 1957 the signatory states committed themselves to ‘laying the foundations of an ever closer union among the peoples of Europe’, to ‘ensure the economic and social progress of their countries by common action’ and ‘to preserve and strengthen peace and liberty’ (from the Preamble to the EEC treaty).

The Community of Protestant Churches in Europe (CPCE) regards the development of the European Union as an important contribution to peace, freedom and prosperity in Europe. 50 years after the Treaty of Rome the vision of a free and united Europe has been realized to a degree that seemed unthinkable to most people 50 years ago. The European Union has grown to consist of 27 member states. In 1989 people in the former Communist states overcame the Iron Curtain and thus created the foundations for the European Union today also to embrace large areas of Central and Eastern Europe. In many regions today the European Union forms the world’s leading economic sphere.

The Protestant churches in Europe are grateful for what has been achieved. But at the same time, the churches are also turning their gaze towards the future. The churches therefore want to send the European Union five ‘good wishes’ for the coming 50 years, ‘good wishes’ for a Europe of the future.

1. Good wish: Europe must continue to grow together

Europe is greater than the EU. The Protestant churches in Europe are experiencing this day by day in their church fellowship, which extends far beyond the boundaries of the EU. The states of the Western Balkans need a perspective for acceptance into the EU which contributes towards creating peace in this region of Europe also. The EU's neighbour states need a policy which promotes growing together in Europe and prevents new conflicts.

2. Good wish: The European Union needs more democracy

Fellowship within the European states must be deepened. So one of the great challenges is to develop the Europe of governments into a Europe of the people. This includes strengthening the possibilities of democratic participation by citizens in the EU and a legal foundation which puts the collaboration of the states of Europe on the basis of a common constitutional law. On 9 May 2005 in a statement on the EU Constitutional Treaty the CPCE Presidium made it clear that despite some points of criticism, from the Protestant perspective the Constitutional Treaty represents a considerably improved foundation for the co-existence of people and states in Europe.

3. Good wish: The European Union needs more justice

Despite all the economic successes, almost 80 million people in the EU are still living on the poverty line, and one child in five is threatened by poverty. More than 17 million people in the EU are unemployed.¹ The divide between poor and rich is getting wider and wider in many European countries. The Protestant churches in Europe want a European Union which brings its economic and social policies into a balance which is mutually supportive and which fights poverty and social demarcation in Europe more strongly than hitherto.

4. Good wish: The European Union needs more openness

The EU needs a policy which keeps open the possibilities of life for future generations. This applies not only to environmental and development policies but to all spheres of policy, all of which must be implemented in a more sustained way. Given the demographic development in Europe, new forms of compatibility of family

¹ European Commission and European Council. Joint Report on Social Protection and Social Inclusion 2007.

life and working life and a reordering of relations between the generations are needed here.

By comparison with the poor countries of the world, the EU is on the one hand the greatest financial contributor to development work, but at the same time, with the demarcation of its markets and its trade policy, it makes the greatest contribution to economic imbalance and poverty in the world. The Protestant churches in Europe want a European Union which does not seal itself off from the outside world but also contributes towards more peace and justice in the world in the present processes of globalization, e.g. in the frontier regions of Europe in the Middle East and in North Africa.

5. Good wish: The European Union needs a viable cultural identity

The European Union will be able to develop peace, freedom and prosperity further only if it can rely on a common basis of human values. Christian faith is one of the roots which has shaped Europe and will continue to shape it. For the churches of the Reformation, which have emerged from a movement of religious freedom, responsible treatment of freedom is a special element here. The churches support dialogue between different religions and cultures and also conversation with those who have no religious confession. It is the common task of all to contribute towards building up a peaceful and just society through dialogue. That applies especially where there are conflicts and differences of opinion.

‘Unity in reconciled diversity’: the contribution of the Protestant churches to the future of Europe

In the *Charta Oecumenica* the Protestant churches have committed themselves to promoting the union of the European continent. The churches can introduce their special proximity to places and peoples here. This includes their special concern for minorities and the socially outcast, since they know the dangers of the pressure towards assimilation and therefore support an integrative society which accords minorities corresponding rights and possibilities. For the Protestant churches it is part of their Reformation competence to criticize institutions which become too far removed from ordinary men and women.

The Protestant churches can introduce to Europe the model of 'unity in reconciled diversity'. From a history of centuries of repudiation and rejection a community of churches has come into being which has found its way towards reconciliation. The Protestant churches can and want to contribute to the future of Europe with the experiences of this way of reconciliation.

Vienna, 20 March 2007

The CPCE Presidium

Council President Thomas Wipf, Berne

Oberkirchenrätin Dr. Stephanie Dietrich, Oslo

Prof Dr. Michael Beintker, Münster

At present 105 Protestant churches in Europe (including five South-American churches originating from Europe) belong to the Community of Protestant Churches in Europe (CPCE). Lutheran, Reformed, United and Methodist along with pre-Reformation churches such as Hussites and Czech Brethren grant each other pulpit and table fellowship on the basis of the Leuenberg Agreement of 1573. A 13-member Council carries out ongoing business between two general assemblies, headed by a 3-member Presidium: Revd Thomas Wipf (President), Council President of the Federation of Swiss Protestant Churches in Bern , Prof. Michael Beintker (Co-President), Director of the Seminary for Reformed Theology at the University in Munster , and Revd Dr. Stephanie Dietrich (Co-President), Church of Norway . The Secretariat, which operates under the direction of the Council, is housed in the Severin-Schreiber-Gasse 3, A-1180 Vienna, office@leuenberg.eu, tel. +43.1.4791523.900, fax .580. Its director is OKR Prof. Dr. Michael Bünker. The CPCE press officer is Dipl.theol. Thomas Flügge (Bern), tel. +41.31.3702502, t.fluegge@leuenberg.eu.

Rapport nr. 20/07

”New Challenges in Social Justice for the Protestant Churches”

Rapport fra Ungdomskonferanse i Leuenberg/GEKE- fellesskapet i Bonn, 18.-20. april 2007

v/Gard Lindseth

Leuenberg-fellesskapet (GEKE) vil styrke sitt arbeid på sosial-etiske spørsmål og har startet en prosess for å tydeliggjøre hva som er den protestantiske røsten i slike spørsmål. Ved generalforsamlingen i GEKE i Budapest september 2006 ble det besluttet å sette ned en studiegruppe bestående av ungdom (20 -35 år) med oppdrag om å gjøre det innledende arbeidet. Det overordnede formålet med studieprosjektet er å se på konsekvenser for GEKE som et kirkefellesskap når spørsmål knyttet til sosial-etikk gjøres til et konfesjonsspørsmål. Prosjektet skal finne frem til kriterier som gir veiledning til kirkene i spørsmål av sosial-etisk art. Prosessen skal foregå i om lag et år og studiegruppen vil se nærmere på spørsmål som:

- Hva er den spesifikke oppgaven for protestantiske kirker i møte med nye sosiale utfordringer?
- Hvordan jobber kirkene med uttalelser og erklæringer i sosial-etiske spørsmål?
- Hva bør kirken mene i spørsmål om sosial-etikk?
- Hva er de praktiske konsekvensene av kirkenes arbeid med disse spørsmålene?

Samlingen i Bonn markerte oppstarten av denne studieprosessen. Det var 25 deltakere fra 15 nasjoner som var påmeldt til samlingen. Den bød på innledninger og paneldiskusjoner (se vedlegg), men det viktigste arbeidet foregikk i mindre grupper hvor det ble samtalt om det videre opplegget for studieprosessen. Det ble satt ned 4 arbeidsgrupper, og jeg ble utpekt som koordinator for arbeidsgruppen som skal jobbe med religion i det offentlige rom og om hvordan kirkenes arbeid må sees i lys av dagens europeiske politiske og sosiale kontekst. De andre arbeidsgruppene skal se nærmere på: 1) Hva er de viktigste sosial-etiske spørsmålene i Europa/globalt i dag? 2) Hva har kirkene gjort så langt i spørsmål om sosial-etikk, og hvilket teologisk grunnlag er ulike uttalelser fundert på? 3) Hvordan omsetter kirkene sine uttalelser og bekjennelser i konkret praksis?

Denne første innledende samlingen var preget av en del usikkerhet og forvirring blant deltakerne om hva som egentlig skulle være studiegruppens oppgave. Noen kom til samlingen med den forventning om at det skulle diskuteres konkrete saker og utfordringer i dagens Europa, mens andre så oppgaven som mer metodologisk; dvs. å jobbe mer generelt med teologiske/etiske kriterier for hva kirkene bør mene i disse spørsmålene. Det ble tydeligere etter hvert som samlingen skred frem at vi skal gjøre begge deler – men spenningen mellom hvor konkret vi skal være på temaer, og hvor metodologisk orientert prosessen skal være, ligger der og vil nok følge prosessen fremover. Gruppen består i hovedsak av teologer eller teologistudenter, men det er også en håndfull som har annen bakgrunn. Det ble vektlagt at dette er en styrke for prosessen, og at dette ville kunne hjelpe oss til å være konkrete på de sosial-etiske utfordringene. Oppsummert var samlingen i Bonn meget nyttig for meg. Jeg ser frem til det videre arbeidet og den studieprosessen som det nå er lagt et løp for. Jeg nevner til slutt noen av de mer substansielle temaene som vi diskuterte på samlingen:

1) Hva skal til før et spørsmål av sosial-etisk karakter blir et spørsmål om trosbekjennelse (“*status confessionis*”)?

Dette spørsmålet er særlig aktualisert etter at Generalforsamlingen i World Alliance of Reformed Churches (WARC) i 2004 sa at spørsmålet om global økonomisk urettferdighet og den økologiske krisen er et spørsmål om tro. Her kommer ulike protestantiske tradisjoner til syne. Lutheraner vil være mer forsiktig enn reformerte i å gjøre sosial-etiske spørsmål til et konfesjonsspørsmål. Hvilken betydning har da WARC sin uttalelse for kirkefelleskap mellom protestanter? Kan vi enes om kriterier for når en sak er et *status confessionis*? Studieprosessen vil undersøke dette nærmere.

2) Hva er det særskilte protestantisk bidraget i dagens Europa?

Spørsmålet om frihet og forankringen i skriften alene ("sola scriptura"), var et av momentene som ble trukket frem for å vise hvordan protestantismen skiller seg fra den ortodokse og katolske kirken. Friheten gir oss en åpenhet i forholdet til å leve sammen med andre mennesker i et stadig mer pluralistisk Europa. Mange protestantiske kirker er minoritetskirker og vet viktigheten av å jobbe for universelle verdier som menneskerettigheter, likhet, mangfold. Protestanter erkjenner (ofte i større grad enn ortodokse/katolikker) at sannheten er noe vi stadig er på søken etter, men som vi enda ikke har funnet eller forstått i sin helhet. Dette gir mulighet for dialog og forsoning.

3) Hvor "politisk" skal kirken være?

Rudiger Noll fra Konferansen av Europeiske Kirker (KEK) holdt et interessant foredrag med utgangspunkt i arbeidet KEK gjør i forhold til EU. Noll la vekt på at kirkene bør være så politiske som mulig. "Det er intet område eller deler av våre liv hvor Gud ikke er herre". Vi kan således ikke skille ut Gud fra vårt politiske engasjement. Noll mente kirkene i mye større grad må involvere seg politisk og "bli skitne" på henda. Han la imidlertid vekt på en del kriterier for når kirkene bør engasjere seg:

- Når kirkene har et bidrag som er basert på deres tro
- Når kirkene kan gjøre en forskjell
- Når etiske utfordringer står på dagsorden
- Når det er behov for å vise solidaritet
- Når kirken kan bidra til å reise offentlighetens/kirkens oppmerksomhet om en sak
- Når vi har kirkemedlemmene bak oss – eller når vi snakker på vegne av kirken

Noll nevnte også noen kriterier for hvilke forhold som er viktig når kirkene engasjerer seg. Kirkene må:

- være godt informerte og ha god kunnskap
- være konkrete og "to the point"
- forsøke å gi et positivt bidrag
- henvende seg til det riktige publikum på det riktige tidspunktet
- være skrevet i det riktige formatet og i den riktige formen
- sørge for at deres praksis er i samsvar med det de uttaler seg om

I etterkant av foredraget fikk vi en interessant diskusjon om grensene for kirkens engasjement og forskjellen mellom NGO'er/partier og kirker. Samtalen kan oppsummeres ved følgende *statement* for Noll: "Det er ikke kirkenes oppgave å lage klima-kvotestystemer eller lage mål for klimautslipp, men kirkene kan godt velge mellom ulike alternativer som blir dem forelagt". Med andre ord, vi kan overlate politikkutforming til politikere og andre eksperter, men det er få begrensninger med hensyn til hva kirkene kan og bør mene noe om.

The Community of Protestant Churches in Europe (CPCE) is intending to strengthen the voice of the next generation by arranging a Consultation for people between 20 and 35 with a special interest in ecumenical issues. This consultation is to lead to the establishment of a study group, which in a subsequent phase is meant to develop a CPCE study on „New Challenges in Social Justice for the Protestant Churches“. The participants in the Consultation should be ready to contribute actively to the following study process, which is planned for a period of about one year.

The Consultation and the study process shall deal with four key questions:

- What is the specific task of protestant churches facing new social challenges?
- How do churches evolve their social statements?
- What should be the main content of Church positions?
- What is the practical impact?

The study process is meant to evolve the specific Protestant presuppositions and criteria for the formation of ethical judgments relating to new social challenges. The results of the Consultation and the study process shall help the CPCE member churches to coordinate their activities more strongly and to speak, whenever possible, with a common voice.

We would like to invite the new ecumenical generation in Europe to participate with their ideas and their commitment in this consultation and the following study process.

The working language of the Consultation and the following study process will be English.

Conference leadership

Jürgen Klußmann M.A., Studies Director
Protestant Academy of the Rhineland, Bonn

Dipl. Theol. Thomas Flügge
Rev. Dr. Dieter Heidtmann

Community of Protestant Churches in Europe (CPCE)

WEDNESDAY, 18 April 2007

- 12.00** Arrival at the Conference centre
Evangelische Akademie im Rheinland
Haus der Begegnung
Mandelbaumweg 2
D-53177 Bonn/Germany
- 12.30** Lunch
- 13.30** Welcome and Introduction
Jürgen Klußmann, Protestant Academy of the Rhineland
- Information on CPCE and its study processes**
Thomas Flügge, CPCE
- 14.15** New challenges in social justice for the Protestant churches
Tasks, criteria, expectations to the study process
Prof. Dr. Ulrich Körtner, Vienna
Discussion
Tea/Coffee break
- 16.00** Tea/Coffee break
- 16.30** Working Groups
- Tour de table: Expectations to the study process
 - What is the task of the Protestant churches?
 - How shall they take up this responsibility?
- 18.00** Dinner
- 19.00** Feedback from working groups to the plenary
- 20.00** Social Evening

CPCE is the Community of Protestant Churches in Europe (Leuenberg Church Fellowship). Its basic document is the Leuenberg Agreement of 1973, which marks the end of the over 450 years of the church division between the Lutheran and Reformed churches. On the basis of the common understanding of the Gospel, the signatory churches grant one another a pulpit and table fellowship and commit themselves to common witness and service at local, regional and European levels, and the continuing theological work. Up to now 105 Churches across Europe belong to the CPCE.
www.leuenberg.eu

THURSDAY, 19 April 2007

- 08.00** Morning Prayer
- 08.15** Breakfast
- 09.00** How do churches evolve their social teaching?
A historic overview from Reformation time to Dietrich Bonhoeffer
Frank Mathwig, Social Ethical Lecturer, Bern
Discussion
Coffee/Tea
- 10.30** How do churches implement their social teaching?
Diaconal work, advocacy and lobbying of churches on social issues today
Panel discussion with
Jana Adameová, Slezská Diakonie, Prag
Rev. Dr. Dieter Heidtmann, CPCE
N.N., Ecumenical Youth Council in Europe (EYCE)
N.N., World Christian Student Federation (WSCF Europe Region)
Discussion
Lunch
- 12.30** Lunch
- 14.00** The current debate on social justice in the ecumenical context
Rev. Rüdiger Noll, Church & Society
Commission of the Conference of European Churches (CEC), Brussels
Discussion
Tea/Coffee break
- 15.00** Tea/Coffee break
- 15.30** Working Groups
Identifying the future agenda: Work programme for the study process
- 17.00** Establishment of a CPCE study process with study-groups
- Task and criteria of the churches facing new social challenges
 - How do churches evolve their social teaching
 - Main issues in the present context
 - Practical impact for churches and parishes
- 18.00** Dinner
- 19.00** Cultural event
Visit to Bonn Old Town

FRIDAY, 20 April 2007

- 08.00** Morning Prayer
08.15 Breakfast
09.00 Working session of the study-groups
Evaluation of the results of the consultation
10.30 Coffee/Tea
11.00 Organising further activities
Content, structure, participation, timeframe,
dates and venues, finances, support
12.00 Conclusions
Jörgen Klußmann
Thomas Flügge
12.30 Lunch
Departures

HOW TO REACH US:

By rail

From *Bonn Hauptbahnhof (main station)*:

- Take underground train 16 or 63 to the final stop (Stadthalle)
- Then take bus 613 or 619 heading towards Heiderhof and get out at Akazienweg (Haus der Begegnung is opposite)

From *Bonn-Bad Godesberg station*:

- Walk to the bus stop Bad Godesberg Bahnhof/Löbestraße (approx. 100 m from the railway station); take bus 613 or 619 heading towards Heiderhof and get out at Akazienweg (Haus der Begegnung is opposite)

By car

Conference management
Jörgen Klußmann M. A.
Tel. +49 (0) 228 9523-204
joergen.klueßmann@akademie.ekir.de
Conference secretariat
Barbara Vellrath

Monday – Thursday 09.00 – 14.00 Uhr, Friday 09.00 – 13.00 Uhr
Tel. +49 (0) 228 9523-205
Fax: +49 (0) 228 9523-250
barbara.vellrath@akademie.ekir.de

Evangelische Akademie im Rheinland
Haus der Begegnung
Mandelsbaumweg 2
53177 Bonn/Germany
Tel. +49 (0) 228 9523-201
Fax: +49 (0) 228 9523-250
www.ev-akademie-rheinland.de

Conference no. 15

For the purpose of internal settlement: a total of 18 teaching units.
For registration please use the enclosed registration form. Thank you!

EVANGELISCHE
KIRCHE
IM RHEINLAND

CONFERENCE
No. 15

New Challenges in
Social Justice for the
Protestant Churches
CPCE Youth
Consultation

18th – 20th April 2007

